

Інституційна роль Експертної ради у забезпеченні функціонування спеціалізованих адміністративних судів України

Редько Олексій Миколайович¹

Опубліковано	Секція	УДК
21.09.2025	Право	342.5

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17415768>

Анотація. У статті досліджується становлення нового консультативно-дорадчого органу у системі судустрою України – Експертної ради, створення якої передбачене Законом України від 26 лютого 2025 року № 4264-ІХ. Обґрунтовано, що формування цього інституту стане важливим етапом судової реформи, спрямованої на забезпечення незалежності, професійності та добросовісності суддівського корпусу. Експертна рада поєднує національну та міжнародну складову/елементи, що забезпечить прозорий добір суддів до спеціалізованих адміністративних судів. Підкреслюється, що через новизну інституту наукове його осмислення майже відсутнє. У статті визначено місце Експертної ради в системі судустрою України, окреслено її завдання та перспективи діяльності. Результати дослідження мають теоретичне й практичне значення для вдосконалення законодавства про судустрой та підвищення ефективності судового врядування в Україні.

Ключові слова: Експертна рада; консультативно-дорадчий орган; судова реформа; добросовісність суддів; спеціалізовані адміністративні суди.

The institutional role of the Expert Council in ensuring the functioning of specialized administrative courts of Ukraine

Annotation. The article examines the pressing issue of establishing a new consultative and advisory body within the judicial system of Ukraine – the Expert Council, the creation of which is envisaged by the Law of Ukraine of February 26, 2025, No. 4264-IX. The study substantiates that the formation of this institution will constitute an important stage in the development of judicial reform aimed at ensuring the independence, professionalism, and integrity of the judiciary, as well as strengthening public trust in the system of justice. The Expert Council will occupy a special place among consultative and advisory bodies, as it will combine both national and international components, ensuring a transparent and impartial selection of judges for the Specialized District Administrative Court and the Specialized Appellate Administrative Court.

It is emphasized that the novelty of this body determines the absence of a scientific basis for its comprehensive understanding: at present, there are virtually no publications devoted to the Expert Council, which can be explained by both its institutional novelty and the lack of

¹ аспірант кафедри публічного права юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича <https://orcid.org/0009-0004-5156-3310>

practical experience in its functioning. The article outlines theoretical and legal approaches to determining the place of the Expert Council within the system of judicial governance, as well as its tasks, powers, and mechanisms of interaction with the High Qualification Commission of Judges of Ukraine and other actors of judicial reform.

The purpose of the study is to provide a scientific justification of the legal nature, organizational foundations, and prospects of the Expert Council as an element of the mechanism for ensuring the integrity of the judicial corps. The author proves that the creation of this body will become a logical continuation of institutional innovations in the field of judicial power, initiated by the establishment of the Public Integrity Council and the Public Council of International Experts. The research results have both theoretical and practical significance, as they will contribute to the development of legal guidelines for the further improvement of legislation on the judiciary, the refinement of judicial selection procedures, and the enhancement of the efficiency of judicial governance in Ukraine.

Keywords: Expert Council; consultative and advisory body; judicial reform; integrity of judges; specialized administrative courts.

Вступ

Постановка проблеми. Актуальність дослідження проблеми функціонування Експертної ради у системі консультативно-дорадчих органів спеціалізованих адміністративних судів зумовлюється трансформаційними процесами, що відбуваються у межах судової реформи в Україні. У сучасних умовах євроінтеграційного поступу, підвищення вимог до якості правосуддя та утвердження принципів верховенства права постає об'єктивна потреба у створенні нових інституційних механізмів, здатних забезпечити прозорий, добросовісний і професійний відбір суддів. Експертна рада, як консультативно-дорадчий орган у системі судоустрою Спеціалізованого окружного та Спеціалізованого апеляційного адміністративних судів, покликана відіграти ключову роль у цьому процесі, адже її діяльність покликана сприяти підвищенню довіри суспільства до судової влади та реалізації стратегічного курсу України на побудову правової держави європейського зразка.

Реформування судової влади в Україні має на меті створення справедливого, незалежного та неупередженого правосуддя. Однак попередній досвід довів, що самих законодавчих змін недостатньо для досягнення цієї мети – вирішальне значення має якість суддівського корпусу. У цьому контексті створення Експертної ради як допоміжного органу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України стане важливим кроком до запровадження додаткових гарантій добросовісності й професійної компетентності кандидатів. Залучення до складу ради міжнародних експертів посилить об'єктивність конкурсних процедур, надасть їм довіри з боку міжнародних партнерів та відповідності європейським стандартам суддівської етики й незалежності.

Не менш важливою передумовою актуальності дослідження є потреба в забезпеченні ефективного функціонування спеціалізованих адміністративних судів, на які покладено завдання здійснювати контроль за законністю рішень, дій чи бездіяльності органів публічної влади [1; 2; 4]. Адміністративна юстиція виступає основним механізмом реалізації принципів верховенства права, поділу влад і правового обмеження державної влади [11, с. 34-44; 10]. Тому формування суддівського корпусу цих судів має відбуватися з максимальною ретельністю та прозорістю, а участь Експертної ради у процедурі відбору стане гарантією недопущення осіб із сумнівною репутацією до здійснення правосуддя [12, с. 84-86].

Крім того, актуальність вивчення правового статусу, організації та діяльності Експертної ради обумовлена необхідністю наукового осмислення її місця серед інших консультативно-дорадчих органів – таких як Громадська рада добросовісності та Громадська рада міжнародних експертів. Експертна рада поєднуватиме елементи обох

інституцій, формуючи гібридну модель співпраці громадянського суспільства та міжнародних партнерів у процесі суддівського добору. Це зумовлює потребу в глибокому теоретичному аналізі правової природи ради, її повноважень, ролі у забезпеченні неупередженості судового відбору та місця у структурі сучасного судоустрою.

Додатковим аспектом актуальності є те, що діяльність Експертної ради перебуватиме на перетині національного та міжнародного правового поля, що вимагатиме вироблення ефективних механізмів взаємодії українських інституцій із міжнародними організаціями у сфері судової реформи. Такий досвід може стати взірцем для подальших реформ у сфері правосуддя, зокрема у напрямі посилення підзвітності судової влади суспільству та дотримання європейських стандартів суддівської незалежності.

Таким чином, дослідження проблеми правового статусу та функціонального призначення Експертної ради є надзвичайно актуальним у контексті триваючої судової реформи. Воно дозволить не лише визначити теоретико-правові засади діяльності цього органу, а й запропонувати практичні шляхи підвищення ефективності конкурсних процедур у спеціалізованих адміністративних судах. Формування нової інституційної моделі суддівського добору з урахуванням міжнародних стандартів доброчесності стане важливою передумовою зміцнення незалежності судової влади, утвердження верховенства права та довіри громадян до правосуддя в Україні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Ступінь наукового дослідження проблеми створення та діяльності Експертної ради наразі є вкрай незначним, що зумовлено новизною цього інституту в системі судоустрою України. На момент підготовки дослідження Експертна рада фактично ще не створена, а законодавче підґрунтя її функціонування лише формується – відповідний закон, який передбачає її утворення, було ухвалено 26 лютого 2025 року. Це означає, що наукова та практична розробка питань, пов'язаних із діяльністю цього консультативно-дорадчого органу, перебуває на початковому етапі.

У наукових джерелах практично відсутні комплексні публікації, присвячені аналізу правового статусу, завдань, структури та процедур діяльності Експертної ради. Існуючі поодинокі згадки мають переважно оглядовий або прогностичний характер і не містять системного аналізу правових, організаційних та інституційних аспектів її функціонування. Відтак, у науковому дискурсі ця тематика залишається майже невисвітленою, що створює суттєвий дефіцит теоретичного підґрунтя для подальшої правотворчої та правозастосовної діяльності.

Недостатня дослідженість питання також зумовлена відсутністю практичного досвіду роботи подібного органу в Україні. На відміну від Громадської ради доброчесності чи Громадської ради міжнародних експертів, які вже мають певну історію функціонування та наукового осмислення, Експертна рада є якісно новим елементом у структурі консультативно-дорадчих органів судової системи, що поєднуватиме національну та міжнародну складові у процесі добору суддів.

Саме тому наукове дослідження цієї проблеми є своєчасним і необхідним, оскільки воно дозволить закласти методологічну основу для розуміння сутності, функцій і перспектив розвитку Експертної ради. Його результати сприятимуть формуванню узгодженої правової позиції щодо місця цього інституту в системі судоустрою, визначенню оптимальної моделі її діяльності та забезпеченню ефективної реалізації завдань, покладених на неї законодавцем.

Мета статті. Метою дослідження є наукове обґрунтування теоретичних і практичних засад створення та функціонування Експертної ради як консультативно-дорадчого органу в системі судоустрою, що забезпечуватиме формування корпусу суддів

Спеціалізованого окружного адміністративного суду та Спеціалізованого апеляційного адміністративного суду на засадах професійності, доброчесності та незалежності.

Реалізація цієї мети передбачає розкриття сутності та правової природи Експертної ради, визначення її місця у структурі консультативно-дорадчих органів судової системи, аналіз майбутніх механізмів взаємодії з Вищою кваліфікаційною комісією суддів України, міжнародними експертами та інститутами громадянського суспільства.

Особливу увагу в межах дослідження буде приділено порівняльно-правовому аналізу моделей дорадчих органів, які функціонували в межах судової реформи (зокрема, Громадської ради доброчесності та Громадської ради міжнародних експертів), що дасть змогу визначити оптимальний формат діяльності Експертної ради та окреслити напрями її нормативного регулювання.

Досягнення поставленої мети сприятиме розробленню науково виважених пропозицій щодо вдосконалення правового механізму добору суддів у спеціалізовані адміністративні суди, підвищенню рівня суспільної довіри до судової влади, утвердженню принципів верховенства права й прозорості судового врядування в Україні.

Результати

У контексті судової реформи в Україні, спрямованій на очищення суддівського корпусу та підвищення стандартів доброчесності, ключову роль відіграють спеціалізовані консультативно-дорадчі органи [8], такі як Експертна рада (*статус якої передбачено Законом України від 26 лютого 2025 року № 4264-IX «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких інших законодавчих актів України щодо правових засад утворення та функціонування Спеціалізованого окружного адміністративного суду та Спеціалізованого апеляційного адміністративного суду»*) [5], Громадська рада доброчесності (*створена відповідно до Закону України від 2 червня 2016 року № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів»* [4]) (далі – ГРД) та Громадська рада міжнародних експертів (*утворена на підставі Закону України від 7 червня 2018 року № 2447-VIII «Про Вищий антикорупційний суд»* [6]) (далі – ГРМЕ).

Експертна рада є допоміжним і дорадчим органом, утвореним Вищою кваліфікаційною комісією суддів України (далі – ВККС) для сприяння у проведенні конкурсу на зайняття посад суддів Спеціалізованого окружного адміністративного суду (далі – СОАС) та Спеціалізованого апеляційного адміністративного суду (далі – СААС) [2; 3; 14]. Її основна функція полягає у забезпеченні якісного відбору суддів шляхом встановлення відповідності кандидатів критеріям доброчесності та професійної компетентності в рамках кваліфікаційного оцінювання, що дозволяє проводити конкурс із урахуванням спеціальних особливостей, передбачених законодавством. Експертна рада діятиме протягом трьох років з дня набрання чинності Законом України, який регулює правові засади створення та функціонування зазначених судів [2; 3]. На цей період вона заміщає Громадську раду доброчесності у процесі перевірки кандидатів на відповідність критеріям професійної етики та доброчесності, що підкреслює її тимчасовий і спеціалізований характер.

Склад Експертної ради формується з шести осіб, з яких три кандидатури пропонуються Радою суддів України, а ще три – міжнародними та іноземними організаціями, які протягом останніх п'яти років надають Україні міжнародну технічну допомогу у сфері судової реформи або запобігання і протидії корупції відповідно до міжнародних чи міждержавних угод. Для забезпечення конкурентного відбору кількість запропонованих кандидатів у списках, що подаються до ВККС, має щонайменше вдвічі перевищувати кількість вакантних посад у раді.

Порядок формування Експертної ради чітко регламентований законодавством. Рада суддів України протягом тридцяти днів з дня набрання чинності відповідним законом [2; 3] формує список кандидатів до складу Експертної ради та ухвалює відповідне рішення. Паралельно центральний орган виконавчої влади, відповідальний за формування та реалізацію державної політики у сфері зовнішніх зносин, разом із Секретаріатом Кабінету Міністрів України протягом десяти днів готує перелік міжнародних та іноземних організацій, які мають право пропонувати кандидатів. Цей перелік надсилається до ВККС, яка протягом п'яти днів звертається до зазначених організацій для отримання пропозицій щодо кандидатур. Після отримання списків кандидатів ВККС протягом п'ятнадцяти днів ухвалює рішення про призначення осіб до складу Експертної ради. Члени ради призначаються на трирічний строк, а сама Експертна рада вважається утвореною та розпочинає свою діяльність за умови призначення щонайменше чотирьох членів, з яких принаймні двоє представляють міжнародні та іноземні організації. Такий склад і порядок формування покликаний забезпечити баланс між національними та міжнародними експертами, що сприяє об'єктивності та неупередженості у процесі відбору суддів.

Основною формою роботи Експертної ради є засідання, які вважаються повноважними за умови присутності щонайменше чотирьох її членів. Засідання проводяться відкрито, з обов'язковим оприлюдненням інформації про час, місце, порядок денний та прийняті рішення на офіційному веб-порталі судової влади України. Для забезпечення прозорості Державна судова адміністрація України здійснює відео- та аудіофіксацію засідань, а також їх трансляцію в режимі реального часу на тому ж порталі. Водночас Експертна рада має можливість проводити засідання у віддаленому режимі з використанням електронних засобів відеозв'язку, що дозволяє її членам брати участь у роботі ради дистанційно, забезпечуючи гнучкість і ефективність у виконанні завдань.

Повноваження Експертної ради є багатограними та охоплюють низку ключових аспектів конкурсного відбору. Експертна рада затверджує і оприлюднює власний регламент роботи, що забезпечує чітке нормативне підґрунтя для її діяльності. Вона здійснює збір, перевірку та аналіз інформації щодо кандидатів на посади суддів СОАС і СААС, маючи право звертатися до самих кандидатів, а також до спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції, органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності з вимогою надання пояснень, документів чи інформації. Відповідні органи або особи зобов'язані надати запитувані матеріали протягом десяти календарних днів. У процесі кваліфікаційного оцінювання, після складення кандидатами кваліфікаційного іспиту, Експертна рада за потреби проводить співбесіди для перевірки їхньої доброчесності та професійної компетентності. На етапі аналізу матеріалів досьє та співбесід, проведених ВККС, Експертна рада може надавати висновки про невідповідність кандидатів установленим критеріям, що є важливим інструментом впливу на кінцеве рішення щодо призначення суддів.

Члени Експертної ради мають безоплатний і повний доступ до відкритих державних реєстрів, матеріалів досьє кандидатів, а також суддівських досьє, якщо кандидати є діючими суддями, що беруть участь у конкурсі. У разі наявності спеціальних вимог до доступу до такої інформації, він здійснюється відповідно до чинного законодавства. Кожен член Експертної ради зобов'язаний особисто брати участь у її роботі без права делегування повноважень, а також уникати використання отриманої інформації в особистих цілях, що підкріплюється юридичною відповідальністю за порушення цієї вимоги.

Висновок Експертної ради про невідповідність кандидата на посаду судді СОАС або СААС критеріям доброчесності та/або професійної компетентності є важливим інструментом у процесі кваліфікаційного оцінювання, що забезпечує високі стандарти

формування суддівського корпусу. Цей висновок відіграє ключову роль у гарантуванні прозорості та об'єктивності конкурсного відбору, спрямованого на призначення суддів, які відповідають найвищим етичним і професійним вимогам. Роль висновку полягає в наданні ВККС обґрунтованої оцінки, яка може вплинути на подальший хід конкурсної процедури, зокрема шляхом ініціювання додаткового розгляду питання відповідності кандидата на спеціальному спільному засіданні.

Висновок Експертної ради вважається ухваленим, якщо за нього проголосували щонайменше чотири члени ради, з яких принаймні двоє є представниками міжнародних та іноземних організацій. Такий склад голосування підкреслює значення міжнародних експертів у забезпеченні неупередженості та об'єктивності оцінювання. Висновок має бути вмотивованим, містити детальний аналіз підстав, які свідчать про невідповідність кандидата критеріям доброчесності та/або професійної компетентності, а також результати поіменного голосування членів ради. Це забезпечує прозорість процесу та можливість оскарження чи подальшого розгляду рішення. Висновок може бути ухвалений не пізніше ніж через сорок п'ять днів після оголошення результатів кваліфікаційного іспиту, що встановлює чіткі часові рамки для діяльності Експертної ради.

У разі ухвалення висновку про невідповідність кандидата або якщо Експертна рада не змогла дійти згоди через однакову кількість голосів «за» і «проти», питання відповідності кандидата критеріям доброчесності та/або професійної компетентності виноситься на спеціальне спільне засідання ВККС та Експертної ради. Це засідання проводиться не пізніше ніж через шістьдесят днів після оголошення результатів кваліфікаційного іспиту. Рішення щодо відповідності кандидата ухвалюється більшістю голосів спільного складу ВККС та Експертної ради, за умови, що за нього проголосували щонайменше два члени Експертної ради, запропоновані міжнародними та іноземними організаціями. Такий механізм забезпечує додатковий рівень перевірки, що поєднує експертизу Експертної ради та ВККС, сприяючи обґрунтованому і збалансованому рішення. Якщо на спільному засіданні рішення про відповідність кандидата не приймається, кандидат вважається таким, що припинив участь у конкурсі, що підкреслює вагомість висновку Експертної ради в процесі відбору.

Окремим аспектом дослідження є обґрунтування ролі Експертної ради як спеціалізованого органу в системі судоустрою України, а також її позиціонування відносно інших консультативно-дорадчих інституцій, що діють у сфері судової реформи. Цей аспект є важливим для розуміння еволюції механізмів забезпечення якості суддівського добору, їхньої адаптації до специфічних завдань адміністративної та антикорупційної юстиції, а також для оцінки впливу національного та міжнародного досвіду на підвищення прозорості та об'єктивності судової системи.

Експертна рада, ГРД та ГРМЕ, попри спільну мету сприяння ВККС у встановленні відповідності кандидатів на посади суддів критеріям професійної компетентності, доброчесності та етики, відрізняються за сферою застосування, структурою, тривалістю діяльності та механізмами впливу, що відображає еволюцію підходів до забезпечення прозорості судового відбору від загального до спеціалізованого рівня.

Експертна рада, як тимчасовий допоміжний орган ВККС, функціонуватиме з метою забезпечення якісного конкурсу на посади суддів СОАС та СААС. На противагу цьому, ГРД є постійно діючим органом, що охоплює весь спектр кваліфікаційного оцінювання суддів загальної юрисдикції, включаючи переатестацію діючих суддів і відборі кандидатів на вакантні посади в судах різних рівнів, без обмеження по терміну чи спеціалізації [9, с. 71-77]. ГРМЕ, своєю чергою зосереджена виключно на відборі суддів Вищого антикорупційного суду (ВАКС), що підкреслює її вузьку спеціалізацію на антикорупційній юстиції [7, с. 153-157], подібно до майбутньої ролі Експертної ради для СОАС/СААС, але з акцентом на перманентну міжнародну складову.

Щодо складу, Експертна рада буде формуватися з шести членів – по три від Ради суддів України та міжнародних/іноземних організацій, що надають технічну допомогу у сфері судової реформи та антикорупції, з обов'язковим балансом (щонайменше двоє від міжнародних партнерів для кворуму), що забезпечує гібридний національно-міжнародний характер. ГРД, навпаки, складається з двадцяти представників українських громадських об'єднань, науковців, адвокатів та журналістів, обраних зборами громадських організацій на волонтерських засадах строком на два роки, акцентуючи на внутрішньому громадському контролі без іноземного компоненту [9, с. 71-77]. ГРМЕ є найбільш «інтернаціоналізованою» – шість членів призначаються виключно на основі пропозицій міжнародних організацій (з якими Україна має договори про антикорупційну співпрацю), з вимогою щонайменше п'яти років досвіду в антикорупційних справах за кордоном, що гарантує зовнішню неупередженість [7, с. 153-157], але виключає національних представників, на відміну від змішаного складу Експертної ради.

Повноваження цих органів також демонструють градацію від загального моніторингу до спеціалізованого втручання. Експертна рада матиме право збирати та аналізувати інформацію про кандидатів, проводити співбесіди після кваліфікаційного іспиту, звертатися до державних органів за документами та надавати вмотивовані висновки про невідповідність критеріям доброчесності/компетентності, що ініціює спільне засідання з ВККС для остаточного рішення. ГРД виконує аналогічні функції – збір даних з реєстрів, співбесіди та висновки про невідповідність етики/доброчесності, – але з ширшим охопленням (включаючи моніторинг суддів) та вищим порогом для ВККС (11 з 16 голосів для подолання негативного висновку), працюючи на постійній основі без заміщення іншими органами [9; 13]. ГРМЕ, подібно до Експертної ради, фокусується на висновках про доброчесність кандидатів до ВАКС (з аналогічним механізмом спільних засідань і акцентом на міжнародних голосах), але з додатковими гарантіями безпеки та винагородою (розмір окладу судді Верховного Суду), що відрізняє її від волонтерського статусу ГРД та Експертної ради [7].

Загалом, Експертна рада представлятиме гібридну модель, подібну до ГРМЕ за спеціалізацією та міжнародним елементом, але з національним балансом, як у ГРД, адаптовану для адміністративних судів, тоді як ГРД забезпечує системний громадський нагляд [9; 13], а ГРМЕ – елітарний міжнародний контроль для найчутливішої сфери. Така диференціація підкреслює прогрес у судовій реформі: від загального очищення (ГРД) через антикорупційний акцент (ГРМЕ) до спеціалізованого адміністративного (Експертна рада), сприяючи загальному зміцненню довіри до правосуддя шляхом комбінації внутрішньої та зовнішньої експертизи.

Висновки

Отже, Експертна рада посідає важливе місце у системі консультативно-дорадчих інституцій системи судоустрою України, оскільки її діяльність спрямована на забезпечення високих стандартів доброчесності та професійної компетентності суддів Спеціалізованого окружного та Спеціалізованого апеляційного адміністративних судів. Завдяки врегульованому порядку формування, збалансованому складу, який поєднує національний та міжнародний елемент, а також відкритим процедурам, Експертна рада стане інституційною гарантією прозорого конкурсного відбору. Її тимчасовий, але чітко визначений мандат підкреслюватиме адаптивність судової реформи, спрямованої на створення спеціалізованих адміністративних судів.

Функціонування Експертної ради демонструє новий підхід до забезпечення якості суддівського корпусу, який поєднуватиме внутрішній і зовнішній контроль. Її висновки щодо відповідності кандидатів критеріям доброчесності та професійної компетентності стануть не лише допоміжним інструментом для ВККС, а й важливим запобіжником

унеможливлення призначення на суддівські посади осіб, які не відповідатимуть високим етичним вимогам. Завдяки залученню міжнародних експертів буде забезпечено неупередженість оцінювання, що підсилюватиме легітимність рішень конкурсних комісій і створюватиме додаткові гарантії об'єктивності судового добору.

У системі консультативно-дорадчих органів Експертна рада займатиме проміжну позицію між Громадською радою доброчесності та Громадською радою міжнародних експертів, поєднуючи переваги обох моделей. Вона зберігатиме принцип громадського контролю, характерний для ГРД, водночас інтегруючи міжнародну експертизу, притаманну ГРМЕ. Такий гібридний формат забезпечуватиме баланс між національною автономією судової системи та міжнародними стандартами доброчесності, що у перспективі сприятиме підвищенню ефективності судового врядування, зміцненню професійної етики в суддівському корпусі та утвердженню довіри громадян до правосуддя.

Список використаних джерел

1. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. *Голос України від 13.07.1996. № 128.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 19.10.2025).
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 року № 2747-IV. *Урядовий кур'єр від 17.08.2005. № 153, / 153-154 /.*
3. Закон України від 16 вересня 2025 року № 4602-IX. «Про утворення Спеціалізованого окружного адміністративного суду, Спеціалізованого апеляційного адміністративного суду». *Урядовий кур'єр від 11.10.2025. № 208.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4602-20#Text> (дата звернення: 19.10.2025).
4. Закон України від 2 червня 2016 року № 1402-VIII «Про судоустрій і статус суддів». *Голос України від 16.07.2016. / № 132-133 /.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 19.10.2025).
5. Закон України від 26 лютого 2025 року № 4264-IX «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» та деяких інших законодавчих актів України щодо правових засад утворення та функціонування Спеціалізованого окружного адміністративного суду та Спеціалізованого апеляційного адміністративного суду». *Голос України від 25.03.2025. № 58.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4264-20#Text> (дата звернення: 19.10.2025).
6. Закон України від 7 червня 2018 року № 2447-VIII «Про Вищий антикорупційний суд». *Голос України від 13.06.2018. № 107.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text> (дата звернення: 19.10.2025).
7. Берлач А. І. Правова природа Громадської ради міжнародних експертів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2024. Вип. 82(3). С. 153-157.* URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2024_82\(3\)_27](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2024_82(3)_27) (дата звернення: 19.10.2025).
8. Боровська А. О. Дорадчі органи судової системи України: роль і функції. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2024. Том 128 № 2. Випуск №2 (128). С. 5-9.* URL: <https://legal.bulletin.knu.ua/article/view/2962> (дата звернення: 19.10.2025).
9. Загурський О. Б. Проблемні питання діяльності громадської ради доброчесності в умовах воєнного стану. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького. Серія : Право. 2023. Вип. 16. С. 71-77.* URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nivif_2023_16_11 (дата звернення: 19.10.2025).
10. Ковбас І.В. Спеціалізований окружний адміністративний суд та Спеціалізований апеляційний адміністративний суд в системі адміністративного судочинства

- України. URL: <https://law.chnu.edu.ua/spetsializovanyi-okruzhnyi-administratyvnyi-sud-v-systemi-admin-sudochynstva-ukrainy> (дата звернення: 19.10.2025).
11. Кулешов Д. В. Адміністративні суди в системі гарантій конституційного ладу України. *Проблеми законності*. 2018. Вип. 142. С. 34-44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pz_2018_142_5 (дата звернення: 19.10.2025).
 12. Орленко А. І. Адміністративні суди в Україні та країнах ЄС: порівняльний аналіз. *Юридичний бюлетень*. 2022. Вип. 26. С. 23-31. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ub_2022_26_5 (дата звернення: 19.10.2025).
 13. Павленко Р. М. Проблемні питання діяльності громадської ради доброчесності. *Правова позиція*. 2021. № 3. С. 84-86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsup_2021_3_17 (дата звернення: 19.10.2025).
 14. Прийнято Закон про утворення Спеціалізованого окружного адміністративного суду, Спеціалізованого апеляційного адміністративного суду. *Судова влада України*. URL: <https://court.gov.ua/press/news/1878674> (дата звернення: 19.10.2025).